

Клепар Маріякандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносинДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0003-3545-411X,
e-mail: mklepar10@gmail.com**МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
ЯК ЧИННИК І НАПРЯМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-
МІЖНАРОДНИКІВ**

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз міжнародної діяльності закладів вищої освіти (ЗВО) України як важливого чинника професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин. Актуальність цієї проблеми полягає в необхідності всебічного осмислення здобутків і прогалин в організації діяльності в означеному напрямі як важливої передумови модернізації і вдосконалення організації освітнього процесу вишів, що забезпечують надання таких освітніх послуг.

Мета статті – здійснення загальної характеристики міжнародної діяльності ЗВО України як вагомого чинника професійної підготовки майбутніх фахівців із міжнародних відносин. Її реалізація передбачає розв'язання таких завдань: з'ясування змісту та основних умов, форм, напрямів і тенденцій міжнародного співробітництва українських вишів; визначення його різнобічного впливу на професійну підготовку студентів-міжнародників; узагальнення інноваційного досвіду діяльності ЗВО в цьому напрямі та перспектив її подальшого вдосконалення. У процесі дослідницької роботи використано дві основні групи методів: загальнонаукові (аналіз і синтез, індукція і дедукція тощо) і міждисциплінарні (дискурс-аналіз, системно-структурний, структурно-функціональний, порівняльний та ін.). Результати дослідження полягають у з'яванні змісту та основних форм, напрямів, тенденцій розвитку зарубіжних зв'язків і зовнішньої діяльності ЗВО України; узагальненні нагромадженого ними досвіду і здобутків діяльності в цьому напрямі за доби державної незалежності; здійсненні всебічного аналізу ролі міжнародного співробітництва українських вишів у розвитку різних форм і напрямів академічної мобільності студентів-міжнародників (програми подвійних дипломів, реалізація науково-дослідницьких проектів, обмінних програм тощо).

Ключові слова: заклад вищої освіти, міжнародні зв'язки вишів України, професійна підготовка студентів-міжнародників, академічна мобільність, програма подвійних дипломів.

Постановка проблеми. За умов інтеграції у європейський і світовий освітній простір та адаптації до умов Болонського процесу міжнародна діяльність закладів вищої освіти (ЗВО) України стала одним із пріоритетів їхнього функціонування. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) уперше чітко, комплексно визначив систему державної політики щодо міжнародного співробітництва у цій сфері (ст. 74) та її основні засади і напрями (ст. 75 і 76). Документ окреслив її пріоритети, що орієнтують українські ЗВО на:

встановлення прямих зв'язків з іноземними вишами і науковими установами та міжнародними організаціями і фондами шляхом укладання прямих угод; участь у програмах дво- й багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами і науково-педагогічними працівниками; організацію міжнародних конференцій, інших заходів; створення спільних освітніх і наукових програм; залучення іноземців до науково-педагогічної роботи у ЗВО України на спрямування їхніх студентів на навчання до закордонних вишів; сприяння академічній мобільності осіб, які навчаються; проведення спільних наукових досліджень і видавничої діяльності; створення іноземцям умов для вступу і навчання в українських вишах тощо (Закон України «Про вищу освіту», 2014).

В означеному ракурсі визначаємо наукову, освітню і суспільну актуальність і потребу дослідження міжнародної діяльності ЗВО України як чинника професійної підготовки студентів-міжнародників. Усебічне осмислення цієї проблеми має важливе значення для розвитку теорії і практики педагогічної науки та реформування сучасної системи освіти України, адже з'ясування здобутків і прогалин в організації діяльності в досліджуваному напрямі є важливою і необхідною передумовою її подальшої модернізації і вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 90-х рр. XX ст. – на початку XXI ст. накопичено значний доробок з історії розвитку освіти в Україні в другій половині XX – на початку XXI ст. Окремі науково-теоретичні аспекти професійної підготовки студентів-міжнародників у вишах України і зарубіжжя порушуються у працях Г. Джоунса, К. Істоміної, К. Кнайппера, Н. Мука, В. Третька та ін. Однак проблема аналізу міжнародної діяльності закладів вищої освіти України як засобу фахової підготовки студентів-міжнародників не стала предметом спеціального дослідження.

Мета статті полягає у здійсненні загальної характеристики міжнародної діяльності ЗВО України як вагомого чинника професійної підготовки майбутніх фахівців міжнародних відносин.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі проведення дослідження було з'ясовано, що посиленню системного, цілеспрямованого характеру зарубіжних зв'язків і зовнішньої діяльності ЗВО України сприяло їхнє приєднання до міжнародних об'єднань і багатосторонніх угод у царині вищої освіти – Великої хартії університетів, Міжнародної асоціації університетів, Мережі східноєвропейських університетів (уклали 10 університетів-партнерів Білорусі, Молдови, Грузії, Польщі, України для налагодження наукового, освітнього, культурного співробітництва) та ін. Однак основна міжнародна діяльність розгорталася на рівні двосторонніх контактів між українськими і національними вишами окремих країн та різного роду закордонними й міжнародними інституціями. Щоправда, коли ЗВО України, що здійснюють підготовку майбутніх фахівців з міжнародних відносин, декларували про встановлення зв'язків із кількома десятками зарубіжних партнерів, то навіть попри формальне укладання таких угод реальна продуктивна співпраця здійснювалася зазвичай двома-трьома, подекуди п'ятьома зарубіжними партнерами.

Аналіз цієї проблеми показав, що вона могла вирішуватись лише за умов існування спільних інтересів і завдань та обопільного прагнення до їхньої реалізації. За таких умов міжнародне співробітництво забезпечувало

позитивний вплив на освітній процес вишу й ставало потужним всеосяжним чинником перебудови і вдосконалення процесу підготовки студентів-міжнародників, стимулювало піднесення її рівня до європейських стандартів. Це знайшло комплексне застосування у вдосконаленні змісту, методів, форм і засобів їхньої професійної підготовки.

За час державної незалежності ЗВО України набули значний досвід і здобутки в цьому напрямі діяльності. Таким яскравим прикладом слугують глибокі різнобічні міжнародні стосунки кафедри міжнародних відносин Одеського університету ім. І. І. Мечникова. Починаючи з 2001 р., її члени спільно з міжнародними освітніми й науковими інституціями, зокрема Центром сучасних студій і викладання (CART), фондом «Відродження» та ін., брали участь у реалізації низки мегапроектів. Ці проекти стосуються широкого комплексу проблем щодо розвитку вищої освіти в Україні і закордоном; міжнародного співробітництва на регіональному рівні; цільового плану партнерства Україна – НАТО, ЄС – Україна; проект Ж. Моне «Європа в Одесі, Одеса в Європі»; моніторингу практики видачі шенгенських віз громадянам України; проекту співпраці Португалія – Україна та ін. Їхнє впровадження супроводжувалося проведенням семінарів, літніх шкіл, конференцій, численних зустрічей тощо. Активними організаторами й учасниками цих заходів були студенти, аспіранти, молоді викладачі, які завдяки прямим контактам із різними суб'єктами міжнародних відносин набували цінного досвіду навчальної і майбутньої професійної діяльності (Кафедра міжнародних отношений).

Найбільш продуктивний вплив на навчальну і наукову діяльність студентів має міжнародне співробітництво ЗВО, орієнтоване на розв'язання конкретних освітніх, культурологічних і соціальних проблем та на його здійснення на профільній професійній основі. Цю тенденцію ілюструють численні яскраві приклади.

Київський міжнародний університет став одним із небагатьох ЗВО України, який налагодив дієві зв'язки з дипломатичними представництвами й освітніми закладами не лише країн ЄС, а й Близького Сходу, зокрема Палестини, Сирії, Індії. У 2012-2017 рр. для майбутніх фахівців із міжнародних економічних відносин і міжнародного права, що навчалися у виші, влаштовувалися систематичні зустрічі у форматі лекцій, круглих столів тощо з представниками зарубіжних країн та координаторами різних освітніх і культурологічних проектів ООН, ОБСЄ, інших міжнародних організацій (Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», Київський міжнародний університет (КиМУ)). Завдяки донорській підтримці міжнародних і національних (США, Швеція, Німеччина та ін.) освітніх і благодійних організацій студенти-міжнародники з особливими потребами, що навчалися в університеті «Україна» і його філіях, одержали можливість здобувати освіту за технологіями навчання та одночасної соціальної, педагогічної, психологічної, фізичної реабілітації. Вони залучалися до реалізації низки грантових проектів («Освіта в аспекті прав людини: покращення можливостей працевлаштування студентів з інвалідністю, які навчаються в університеті» від Фонду сприяння демократії посольства США в Україні та ін.), які передбачали тренінги для студентів з інвалідністю з питань побудови кар'єри та допомогу в працевлаштуванні тощо (Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ВІКНУ)).

Типовим і яскравим прикладом узмістовлення навчального процесу на основі міжнародного співробітництва вузькопрофільного характеру слугує співпраця Академії адвокатів України (ААУ) з Американською асоціацією адвокатів – Правова ініціатива у Центральній та Східній Європі (АВА/СЕЕЛ). Така співпраця забезпечила реалізацію багатьох навчальних і наукових програм: науковці і викладачі багатьох американських юридичних вишів читають лекції, проводять тренінги, беруть участь у рольових іграх, студентських наукових конференціях, що проводяться для майбутніх правників-міжнародників в ААУ. До такої діяльності активно залучаються провідні юристи Великобританії, Іспанії, Німеччини, Франції (Історія Академії – Академія адвокатури України).

Різнобічні взаємні міжнародні контакти сприяють запровадженню інноваційних технологій в освітній процес ААУ. З одного боку, її науково-педагогічні працівники завдяки безпосередньому ознайомленню з методиками викладання в центрах адвокатської підготовки Англії, Франції і Голландії розробили програму спеціальної адвокатської підготовки для українських студентів. З іншого боку, майстер-класи для них проводять стажери з Демокритового університету Фракії (Греція), які беруть участь у методологічних семінарах ААУ із застосування інноваційних методів навчання в навчальному процесі. Студенти ААУ проходять стажування у Польщі, Греції, інших європейських країнах та здобувають відзнаки за успішну участь у спільній з Левітт Інститутом програмі «Суд присяжних», в якій викладали досвідчені адвокати і судді США (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017).

Подібний зміст, форми і напрями має системна співпраця викладачів і студентів Інституту міжнародних відносин Національного авіаційного університету з профільними міжнародними і зарубіжними національними інституціями – австрійським Альпен-Адрія і Клягенфуртським університетами, Левітт Інститутом міжнародного розвитку (США), Опольським університетом (Польща), Міжнародною організацією праці (Брюссель, Бельгія), Віденською школою дипломатії, Центром європейських і трансатлантичних студій, Центром міжнародної безпеки та стратегічних студій тощо (Національний авіаційний університет). Попри об'єктивно зумовлену регламентованість міжнародних стосунків у військовій сфері, курсанти-міжнародники Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка беруть активну участь у реалізації заходів спеціалізованої освітньої програми «Партнерство заради миру», що впроваджується разом з вишами Греції, Китаю, Ірану, Німеччини, США, Франції, Туреччини, інших країн (Національний авіаційний університет).

Така міжнародна співпраця набирає конкретних обрисів і втілюється в реалізації спільних із зарубіжними партнерами освітніх програм, читанні лекцій, проведенні спеціалізованих тренінгів і заходів на кшталт «День / тиждень [країни]» тощо. Вони позитивно впливають на комплексні заходи щодо професійної підготовки студентів-міжнародників, які, окрім конкретних знань і навичок, набувають цінний досвід мовної і професійної (дипломатичної, економічної, правової) комунікації тощо.

Міжнародні зв'язки стали вагомим чинником розвитку академічної мобільності студентів-міжнародників ЗВО України, що реалізуються в різних формах і напрямках. Одним з таких стала участь у реалізації міжнародних

проектів TEMPUS ALIGN_QF, TEMPUS APID, TEMPUS SEREIN, орієнтованих на досягнення балансу між освітніми програмами й рамками кваліфікацій, підготовку менеджерів до роботи з гетерогенними групами та магістрів у галузі безпеки й праці в соціально-гуманітарній сфері тощо. Вивчення різних інформативних матеріалів також дозволяє акцентувати увагу на дієвій участі українських студентів-міжнародних у Програмі Еразмус+ (напрями «Жана Моне», «Академічна мобільність», «Розвиток потенціалу вищої освіти»), проекти Міжнародного Вишеградського фонду, що також сприяє розвитку академічної мобільності, та ін.

Проведений аналіз засвідчує, що в переважній більшості українських вишів, які у 2010-х рр. здійснюють підготовку студентів-міжнародників, існують програми подвійних дипломів (коли, приміром, студент здобуває ступінь бакалавра в Україні, а магістра – за кордоном) та паралельних або спільних магістерських дипломів. Вони переважно реалізуються на основі двосторонніх угод про співпрацю, з яких близько половини припадає на виші Республіки Польща, а решта на освітні заклади інших європейських країн (Австрія, Бельгія, Болгарія, Латвія, Литва, Німеччина, Румунія, Франція, Чехія тощо) та США, Канади, Китаю тощо. Важлива особливість (і певною мірою прогалина) діяльності в цьому напрямі полягає в тому, що частка профільних закордонних вишів, які готують фахівців-міжнародників, є відносно незначною, тож переважно програми академічних обмінів реалізуються з іноземними вишами економічного, туристичного, правознавчого, філологічного й іншого спрямування.

Заслуговує на відзначення досвід розвитку академічної мобільності Київського національного економічного університету ім. Вадима Гетьмана, де в процесі підготовки майбутніх економістів-міжнародників успішно впроваджуються програми «включеного навчання», які дозволяють паралельно навчатися в таких провідних освітніх закладах світу, як Північний університет (Мічиган, США), Університет Нортумбрія (Ньюкасл, Великобританія), Нейпірський університет (Единбург, Великобританія), Саксон Університет прикладних наук (Нідерланди), Віденський економічний університет економіки і бізнесу (Австрія), Університет «Софія Антіполос» (Ніцца, Франція), Університет Констанс (Німеччина), Філіпс-Університет (Марбург, Німеччина), Економічний університет (Познань, Польща), Вища школа менеджменту Університету Жана Мулена Ліон 3 (Франція) та ін. Важливо підкреслити, що студенти навчаються за акредитованими за кордоном сертифікаційними програмами (Міжнародна сертифікаційна програма CIMA (Chartered Institute of Management Accountants, UK); Сертифікаційні курси «Міжкультурна комунікація» із SUNY (State University of New York); Сертифікаційна програма з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та ін.), що значно підвищує їхній статус і престижність (Факультет міжнародної економіки і менеджменту – КНЕУ).

Інноваційною і перспективною вважаємо започатковану факультетом міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка практику спільного з іноземними студентами захисту магістерських робіт. Вона була започаткована в червні 2016 р. завдяки співпраці з юридичним факультетом SRH Університету прикладних наук міста Гайдельберг (Німеччина). Українські студенти в присутності німецьких професорів і студенти-юристи захистили англійською мовою магістерські роботи з

актуальних питань німецького права та права ЄС. Обидві сторони оцінили цей акт як «надзвичайно важливу подію», що є «вагомим кроком у продовженні українсько-німецької співпраці» (Хмельницький національний університет (ХНУ) факультет міжнародних відносин).

Певні корективи в розвиток міжнародного співробітництва внесли анексія Росією Криму та військовий конфлікт на Сході України. Як наслідок, – їхній «російський» вектор почав скорочуватися й з 2017 року фактично згасає, що зумовило посилення пріоритетного західноєвропейського напрямку. Як приклад, відзначаємо відкриття у 2012 році на відділенні міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка спільної з Московським державним інститутом міжнародних відносин магістерської програми «Європейські дослідження», випускникам якої мали видавати дипломи обох університетів. На черзі було відкриття подібної програми з міжнародного права, але незабаром від них відмовилися. Водночас у 2012-2013 н. р. в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка зі спеціальностей «міжнародні відносини», «міжнародне право», «міжнародні економічні відносини» запустили три відповідні проекти англomовних магістерських програм: East European Studies Master Programme; LL.M. in International Law International Litigation; CIS Economic Studies Master Programme, що успішно реалізуються (Магістри факультету міжнародних відносин захистили наукові роботи з питань німецького права та права ЄС).

Програми подвійних дипломів слугують потужним стимулом для навчання та вносять свої корективи до змісту й в організацію освітнього процесу. Студенти-міжнародники, які навчаються за такими програмами, часто отримують вільний графік відвідування занять та можливість співпрацювати із запрошеними викладачами не лише на лекціях і семінарах, а й індивідуально. Більшість з них одержують стипендії на рівні зі зарубіжних студентів.

Важливим напрямом розвитку міжнародної академічної мобільності стала реалізація обмінних програм, що мають двосторонній обопільно вигідний характер. Вони існують і реалізують як паралельно із програмами подвійних дипломів, так і окремо. Значною популярністю серед ЗВО України, що готували майбутніх фахівців у галузі міжнародних економічних відносин, користується короткотривала програма обміну «Exchange Students», що передбачає навчання студентів в університетах-партнерах упродовж одного-двох тижнів.

Разом з викладачами до вишів України приїжджають іноземні студенти для вдосконалення україномовної практики та знань з фахових дисциплін. Прямі навчальні й побутові контакти з ними українських студентів-міжнародників створюють сприятливі умови для розвитку професійно-орієнтованої комунікативної компетенції, що необхідна майбутньому фахівцеві для спілкування із зарубіжними партнерами, праці в полікультурному середовищі, вироблення мовленнєвих навичок контактування згідно з цілями і традиціями професійної і соціальної взаємодії. Таке ж значення і вплив на формування майбутніх міжнародників має участь у популярній студентській програмі міжнародного культурного обміну «Work & Travel USA», яка дає можливість упродовж літніх канікул проходити виробниче стажування в американських компаніях. У такий спосіб її учасники поліпшують свій

матеріальний стан, знання англійської мови, пізнають культуру і традиції США.

За умов ефективного використання міжнародні зв'язки мають значний комплексний вплив на зміст і характер професійної підготовки майбутніх міжнародників. Прикладом може слугувати діяльність Інституту міжнародних відносин Хмельницького національного університету. Завдяки налагодженій у 2009 році співпраці з Інститутом Конфуція (Китай) для студентів, які навчалися за освітньою програмою «Міжнародні відносини та регіональні студії», було запроваджено вивчення китайської мови як основної іноземної (2200 год). Для підвищення рівня сходознавчої і мовної підготовки вони проходили стажування в Нанькайському університеті м. Тяньзінь та в літніх школах інших вишів КНР. Від Японської Фундації університет одержав грант на організацію курсів японської мови для своїх студентів і співробітників, а за грантової допомоги в рамках міжнародного проекту «Полонійний навчальний мультицентр» була створена високотехнологічна медіатека для дистанційного і стаціонарного вивчення польської мови (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2017).

Варто визнати, що різнобічні міжнародні контакти українські ЗВО використовують передусім як реципієнти, що отримують донорську підтримку з боку зарубіжних партнерів. Як складник міжнародної діяльності закладів вищої освіти України прийнято розглядати проблему підготовки в них іноземних студентів. Контакти з ними українських студентів-міжнародників позитивно впливають на їх професійне становлення, як, до речі, й контакти з приїжджими іноземцями. Але це стосується тих ЗВО, де студентів-іноземців навчається значна кількість. До прикладу, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка 250 – 300 осіб, або Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та соціальних наук МАУП, де навчалось понад тисячу студентів з Азербайджану, Грузії, Кіпру, Ірану, Камеруну, Туреччини, Туркменістану, Тунісу, Білорусі та ін.). Однак у навчальних підрозділах регіональних вишів, що готують фахівців-міжнародників, іноземних студентів фактично немає.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Заклади вищої освіти України нагромадили значний досвід з організації та розвитку міжнародного співробітництва, яке стало вагомими чинниками вдосконалення й урізноманітнення змісту, методів, форм і засобів професійної підготовки студентів-міжнародників. Налагоджені тісні зв'язки із зарубіжними партнерами (дипломатичними установами, різнопрофільними вишами, міжнародними і національними зарубіжними організаціями тощо) реалізуються через широкий арсенал форм і засобів, передусім програм подвійних дипломів, надання грантової підтримки тощо, які стали вагомим стимулом навчання майбутніх міжнародників, наближаючи їх до європейських освітніх вимог і стандартів. Визначені нами тенденції, форми та напрями міжнародної співпраці українських вишів як чинника підготовки конкурентоспроможних фахівців-міжнародників можуть стати предметом подальшого поглибленого комплексного вивчення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.14 р. № 1556-VII. *Голос України*. 2014. № 35-36. 1 вересня. Спецвипуск.

Кафедра міжнародних отношений. Одесский университет имени И. И. Мечникова. Режим доступа : onu.edu.ua ... [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна». Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/>...[Дата останнього звернення 15 січня 2019]. .

Київський міжнародний університет (КиМУ) – Київ: Education.ua. Режим доступу : <https://www.education.ua/ua/universities/79/> [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка (ВІКНУ). Режим доступу : mil.univ.kiev.ua/www.univ.kiev.ua/ua/departments/military [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Історія Академії – Академія адвокатури України. Режим доступу : aau.edu.ua/ua/aauhistory [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2017). Міжнародні відносини. Режим доступу : http://www.iir.edu.ua/education/international_relations/ [Дата останнього звернення 23 січня]

Національний авіаційний університет. Режим доступу: pau.edu.ua/ [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Факультет міжнародної економіки і менеджменту КНЕУ. Режим доступу : <https://meim.kneu.edu.ua> [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Хмельницький національний університет (ХНУ) факультет міжнародних відносин. Режим доступу : www.khnu.km.ua/ [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Магістри факультету міжнародних відносин захистили наукові роботи з питань німецького права та права ЄС. Режим доступу : www.lnu.edu.ua/mahistry-fakultetu-mizhnarodnyh-vidnosyn [Дата останнього звернення 15 січня 2019].

Обґрунтування можливості Академії адвокатури України щодо ліцензування діяльності з надання освітньої послуги з підготовки фахівців у сфері вищої освіти. (2008). Київ, 38 с.

REFERENCES:

Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” vid 01.07.14 r. No 1556-VII [Law of Ukraine “On Higher Education”]. *Holos Ukrainy*. 2014. Vol. 35-36. 1 veresnia. Spetsvypusk.

Kafedra mezhdunarodnykh otnosheniy. Odesskiy universitet imeni I. I. Mechnikova [Department of International Relations. Odessa University named after I. I. Mechnikov]. Rezhym dostupu : onu.edu.ua ... [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Vidkryti mizhnarodnyi universytet rozvytku liudyny “Ukraina” [Open International University of Human Development “Ukraine”]. Rezhym dostupu : <https://uk.wikipedia.org/>...[Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Kyivskiy mizhnarodnyi universytet (KyMU) – Kyiv [Kyiv International University (KMU) – Kyiv]: Education.ua. Rezhym dostupu : <https://www.education.ua/ua/universities/79/> [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Viiskoviy instytut Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka (VIKNU) [Military Institute of Kyiv National Taras Shevchenko University (VIKNU)]. Rezhym dostupu : mil.univ.kiev.ua/www.univ.kiev.ua/ua/departments/military [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Istoriia Akademii – Akademiia advokatury Ukrainy [The History of the Academy – the Academy of Advocacy of Ukraine]. Rezhym dostupu : aau.edu.ua/ua/aauhistory [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Instytut mizhnarodnykh vidnosyn Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka (2017). [Institute of International Relations of Kyiv National Taras Shevchenko

University]. Mizhnarodni vidnosyny Rezhym dostupu : [http:// www.iir.edu.ua/education/international_relations/](http://www.iir.edu.ua/education/international_relations/) [Data ostannoho zvernennia 23 sichnia 2017].

Natsionalnyi aviatsiinyi universytet [National Aviation University]. Rezhym dostupu : nau.edu.ua/ [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Fakultet mizhnarodnoi ekonomiky i menedzhmentu – KNEU [Faculty of International Economics and Management – KNEU]. Rezhym dostupu : <https://meim.kneu.edu.ua> [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Khmelnyskyi natsionalnyi universytet (KhNU) fakultet mizhnarodnykh vidnosyn [Khmelnysky National University (KNU) faculty of international relations]. Rezhym dostupu : www.khnu.km.ua/ [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Mahistry fakultetu mizhnarodnykh vidnosyn zakhystyly naukovi roboty z pytan nimetskoho prava ta prava YeS [Masters of the Faculty of International Relations Defended Scientific Works on German Law and EU Law]. Rezhym dostupu : www.lnu.edu.ua/mahistry-fakultetu-mizhnarodnykh-vidnosyn [Data ostannoho zvernennia 15 sichnia 2019].

Obgruntuvannia mozhyvosti Akademii advokatury Ukrainy shchodo litsenzuvannia diialnosti z nadannia osvitnoi posluhy z pidhotovky fakhivtsiv u sferi vyshchoi osvity [Justification of the Possibility of the Academy of Advocacy of Ukraine Regarding the Licensing of the Provision of Educational Services for the Training of Specialists in the Field of Higher Education]. (2008) Kyiv, 38 s.

INTERNATIONAL ACTIVITY OF UKRAINIAN HIGHER EDUCATION ESTABLISHMENTS OF UKRAINE AS A FACTOR AND DIRECTION OF VOCATIONAL TRAINING OF INTERNATIONAL RELATION STUDENTS

Maria Klepar

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of International Relations of Vasyl Stefanyk
Precarpathian National University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine
ORCID: 0000-0003-3545-411X,
e-mail: mklepar10@gmail.com

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the international activities of higher education establishments of Ukraine as an important factor in the training of future specialists in the field of international relations. The urgency of this problem lies in the need for a comprehensive understanding of the gains and gaps in the organization of activities in the indicated direction as an important prerequisite for the modernization and improvement of the organization of the educational process of universities that provide such educational services.

The purpose of the article is to realize the general characteristics of the international activity of higher education establishments Ukraine as a significant factor in the training of future specialists in international relations. Its implementation involves solving the following tasks: to find out the content and basic conditions, forms, directions and trends of international cooperation of Ukrainian universities; the definition of its versatile impact on the professional training of international students; generalization of innovative experience of higher education establishments activity in this direction and prospects for its further improvement.

In the process of research, two main groups of methods are used: general science (analysis and synthesis, induction and deduction, etc.) and interdisciplinary (discourse analysis, systemic structural, structural-functional, comparative, etc.).

The results of the study consist in elucidating the content and main forms, directions, trends of development of foreign relations and external activities of the universities of Ukraine; generalized their experience and achievements accumulated by them in this direction during the period of state independence; to carry out a comprehensive analysis of the role of international cooperation of Ukrainian universities in the development of various forms and areas of academic mobility of international students (dual diploma programs, research projects, exchange programs, etc.).

Key words: university of higher education, international relations of higher education of Ukraine, professional training of international students, academic mobility, dual diploma program.

Стаття надійшла до редакції 20.04.2019 р.